

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ :	พฤติกรรมและการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุในชนบท			
ชื่อผู้เขียน :	นายเดชา เล็งเมือง			
ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต :	สาขาวิชา การศึกษานอกระบบ			
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ :	รองศาสตราจารย์	ดร.ชูเกียรติ	ลีสุวรรณ	ประธานกรรมการ
	รองศาสตราจารย์	ดร.เจตหล้า	สุนทรวิภาต	กรรมการ
	รองศาสตราจารย์	ดร.พศิน	แดงจวง	กรรมการ

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมและการดำเนินชีวิตที่ผ่านมา การดำเนินชีวิตในปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ รวมถึงสภาพทางสังคมที่เกี่ยวข้องและการบริการทางสังคมที่จำเป็นสำหรับผู้สูงอายุ โดยเลือกศึกษาผู้สูงอายุในชนบทภาคเหนือตอนล่าง ตำบลหนึ่งในจังหวัดอุตรดิตถ์ซึ่งเป็นตำบลที่มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว อันเนื่องมาจากนโยบายของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับนโยบายการผลิต นโยบายประชากร และนโยบายทางการศึกษาทำให้เกิดการย้ายถิ่นเพื่อหางานทำในเมือง โครงสร้างประชากรลดจากโครงสร้างประชากรวัยเยาว์ที่เคยเป็นที่พึ่งของผู้สูงอายุ ต้องอยู่ในโรงเรียนทำให้ไม่สามารถเป็นที่พึ่งของผู้สูงอายุได้ต่อไป ผลการศึกษาคั้งนี้จะให้ประโยชน์ในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับผู้สูงอายุในชนบทต่อไป วิธีการศึกษาใช้วิธีสัมภาษณ์ การสนทนา และการสังเกตการณ์ แบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม ผลของการศึกษาวิจัยสรุปได้ดังนี้

ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่กับบุตรหลานยังคงได้รับการเอาใจใส่ดูแลเป็นอย่างดี แม้ว่าจะสูญเสียบทบาทผู้นำครอบครัว แต่ส่วนมากยังคงได้รับความเคารพนับถือเช่นเดิม โดยถือเป็นที่ที่

ต้องตอบแทนบุญคุณแม้จะไม่มีบทบาทสำคัญทางด้านเศรษฐกิจของครอบครัวแล้วก็ตาม สำหรับผู้สูงอายุที่ไม่มีบุตรหลานหรือมีแต่บุตรหลานไม่ได้ช่วย จะได้รับการดูแลจากญาติที่อยู่ในชุมชนและสมาชิกในชุมชน นอกจากนั้นแล้วองค์กรของรัฐและองค์กรของเอกชนยังให้ความช่วยเหลือด้านการเงินแก่ผู้สูงอายุที่ยากจนเป็นรายเดือน ให้ความช่วยเหลือด้านอาหารและเครื่องนุ่งห่มบ้างตามโอกาสที่จะอำนวย พอจะบรรเทาความเดือดร้อนลง ได้บ้าง

การเตรียมตัวด้านเศรษฐกิจและงานอดิเรกไม่มีการเตรียมตัว เนื่องจากมีฐานะยากจน ด้านสุขภาพอนามัยยังคงละเอียดต่อการรักษาสุขภาพอนามัยวัยก่อน ๆ ละเลยต่อการออกกำลังกาย การป้องกันและรักษาโรค ยังคงมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับการนอนไม่หลับ สิ่งที่มีการเตรียมตัวได้แก่การเตรียมตัวด้านที่อยู่อาศัย จะปลูกบ้านของตนเองหรืออยู่กับบุตรหลาน มีบ้านที่มั่นคงแข็งแรง แตกต่างกันตามฐานะทางเศรษฐกิจ แม้จะไม่เหมาะสมกับวัยสูงอายุก็ตาม

กิจวัตรประจำวันของผู้สูงอายุได้แก่การเข้าร่วมประกอบพิธีกรรมทางศาสนา มีความพึงพอใจที่ได้มีส่วนสืบทอดพระพุทธศาสนาได้แก่ การตักบาตรพระประจำวัน การร่วมงานวัด งานบวชงานบุญต่างๆ การมีส่วนร่วมช่วยเหลือวัด เช่น เป็นกรรมการวัด การเป็นผู้นำในการประกอบพิธีกรรมต่างๆ การทำให้ชีวิตวัยสูงอายุมีความสุขจึงรวมถึงการมีส่วนร่วมในการประกอบพิธีกรรมของพุทธศาสนาด้วย

สิ่งที่ เป็นปัญหาสำหรับผู้สูงอายุ ได้แก่ความวิตกกังวลถึงบุตรหลานที่ต้องย้ายถิ่นเพื่อหางานทำในเมือง โดยเฉพาะพวกที่มีรายได้น้อย กลัวว่าจะได้รับความลำบาก ความวิตกกังวลถึงพฤติกรรมของบุตรหลานวัยรุ่นว่าจะไปติดยาเสพติด ปัญหาของวัยสูงอายุได้แก่การดูแลสุขภาพของตนเอง ปัญหาในการเข้ารับบริการในสถานพยาบาลของรัฐ จึงมักจะปล่อยให้เจ็บป่วยหนักก่อนที่จะไปเข้ารับบริการ รองลงไปได้แก่ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ อยากจะให้รัฐบาลช่วยผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้นานกว่าที่รัฐบาลให้อยู่ในปัจจุบัน

Thesis Title: Behaviors and Livelihood of the Rural Elderly
Author: Mr.Decha Sengmuang
M.Ed.: Nonformal Education
Examining Committee:

Assoc.Prof.Dr. Chukiat	Leesuwan	Chairman
Assoc.Prof.Dr. Cherdla	Suntornwipart	Member
Assoc.Prof.Dr. Phasina	Tangchuang	Member

Abstract

The purposes of this research were to study the elder's behaviour, their livelihood in the Past and present times, their problems, needs, their social status and needs of social services. The samples included 20 old-age people Tambol in Na-in, Province , Lower, where there was a fast social change due to the government policies on preduction, population and education that caused the migration to big cities, the changing population structure . The youth who used to be the elder's dependence could not do their duties as usual because of having to study in schools. The results of this research would be helpful for finding a way to solve the living rural old-age people's problems. Data wer collected by interview, small group discussion, non-participant and participant observation.

The findings were :

The elder living with their offspring and grandchildren were still well-cared although they had lost their leadership role. Most of them were still respected as well because their offspring and grandchildren thought it was their duty to return obligation even though the elder had no important roles in family economics. The elder who had no offspring and grandchildren or lived alone were taken care from their relatives and members of the community. Besides, the government and non government organization helped the poor elder by giving monthly pension, some food and some clothes on special occasion. This could only relieve some of their trouble.

The elder had no preparation for their economics and hobbies because of the poverty. They also ignored their previous health care-without exercises for health, protection and curing disease. They had anxiety for sleeplessness. The preparation planned was their residences. They planned to construct their own houses or to live with their offspring and grandchildren. And the houses would be built firmly depending on their economic status, although they might not be suitable to them.

The elder's daily activities were participating in religious ceremonies that were giving food to monks, taking part in temple affairs-being a member of temple committee, being the leaders of religious ceremonies. And the participating in Buddhistic ceremonies usually made them feel happy.

The elder's problems were the anxiety of their off spring and grandchildren's migrating to work in the big cities especially the ones who received fower wages which might make them get trouble in living. They were also worried about the behaviour of drug addiction of their teen-age grandchildren. The other problems were taking care of their own health and using the services of government general hospitals. They usually went to the hospitals while their illness was in serious conditon. And the problem that they wanted the government to improve was to pay them more pension. small group discussion, non-participant and participant observation.